

[Holger Hansen.]

disse har situationen — alt efter skadens omfang på den enkelte ejendom — været vanskelig, ja, for manges vedkommende så alvorlig, at en forbliven på ejendommene må skønnes at være umulig. Endvidere vil det for nogle være umuligt at få sået jorden til i dette forår af mangel på kapital.

Det siger sig selv, at når et helt høstårs indtægt helt eller delvis forsvinder netop i en periode med vanskelige vilkår, så virker katastrofen dobbelt.

Der har siden sommeren 1967 i landbrugsministeriet ligget anmodning om støtte fra disse skaderamte.

Nu foreligger der meddelelse om, at regeringen af principielle grunde ikke ser sig i stand til at yde nogen bistand. Derfor har forslagsstillerne ment det nødvendigt og rigtigt at fremsætte forslaget, som det nu ligger.

Det er ikke forslagsstillernes opfattelse, at dette forslag er den eneste vej til hjælp til de skaderamte. Forslagsstillerne har også drøftet muligheden af statsgaranti for lån, men vi har ment, at dette forslag var den enkleste måde at løse spørgsmålet på, men er naturligvis villige til i det udvalg, vi håber må blive nedsat, at drøfte enhver mulighed, der måtte være for at kunne yde en hjælp, ikke i form af tilskud, men i form af lån — for at kunne udstrække tabet over en årrække.

Vi anmoder om velvillig behandling af dette lovforslag — og hurtig behandling af hensyn til det forestående forårs krav til driftskapital.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 60) findes i tidenden sp. 1012, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 27).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de 4 følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om beregning af almindelig omsætningsafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 61) findes i tidenden sp. 1012, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 27).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 62) findes i tidenden sp. 1012, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 27).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 63) findes i tidenden sp. 1012, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 27).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 59) findes i tidenden sp. 1012, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 27).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget til forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Lovforslagene som helhed sattes derefter til forhandling.

J. O. Krag: Vi står nu ved tredje og sidste behandling af ekstramomsen. Den ekstra skattebyrde på over 1,2 milliard kr. pr. år, der ved momsforslagets vedtagelse pålægges det danske samfund som en yderligere byrde for forbrugerne og som en belastning for erhvervene, vedtages udelukkende med regeringspartiernes stemmer og udelukkende på regeringens ansvar.

De vanskeligheder, regeringen påstår at kunne afhjælpe ved ekstramomsen, er selv-påførte. Regeringen ynder at anføre, at dens handlinger skyldes den såkaldte tunge arv, regeringen har overtaget. Det kan være en korrekt påstand; men hvis regeringen hermed vil henvise til en arv efter den foregående regering, er det ukorrekt. Hvis den derimod henviser til en arv efter sig selv, efterladt af de tre afgåede VRK-oppositionspartier, ja, så vil påstanden være rigtig.

Som gang på gang påvist af socialdemokratiet under behandlingen af denne skatteforhøjelse ville den socialdemokratiske regerings forslag om indefrysning af en dyrtidsportion samt om en ekstraskat for ikke lønmodtagere have løst problemerne på en positiv og frugtbar måde.

For det første ville omkostningsniveauets stigning herigennem være blevet holdt tilbage. Dette ville sandsynligvis have haft den virkning, at en yderligere dyrtidsportion senere på året ville være bortfaldet. Den samfundsøkonomiske udvikling ville altså hermed være ledet ind i det, man kalder en god cirkel. Regeringens ekstramoms indebærer derimod nye tendenser til opgang i de priser, forbrugerne skal betale, og omkostningsstigninger — altså stik imod det, den afgåede socialdemokratiske regerings lovforslag ville have medført, indledningen af en ond cirkel.

For det andet ville de lavere omkostninger som følge af den socialdemokratiske regerings lovforslag have medført forbedret konkurrenceevne over for udenlandske varer, større eksport som en følge heraf og dermed forbedrede valutaindtægter og større

beskæftigelse. Også her ville de nedstemte socialdemokratiske regeringsforslag altså have ledet ind i en god cirkel.

Den politik, regeringen Baunsgaard nu på sit eget flertal gennemfører, vil stort set have de modsatte virkninger. Ved at bremse afsætningen på hjemmemarkedet besværer og skader den erhvervsliv og beskæftigelse. At der til gengæld skulle indtræde en forøgelse af eksporten, som ikke alligevel ville have fundet sted, er lidet sandsynligt. For det første er der snævre grænser for, hvad eksportmarkederne kan aftage, og dernæst er der i forvejen ledig kapacitet i eksportvirksomhederne; for at øge eksporten behøver man altså ikke at skabe ledig kapacitet i de virksomheder, der producerer for eksport; den findes der allerede.

De tre nuværende regeringspartier, der som opposition den 15. december af rent kyniske, magtpolitiske grunde forkastede den bedste politik, vil nu på eget ansvar gennemføre det, statsministeren betegner som den næstbedste politik — den forkerte og den uheldige politik. Vi har fra socialdemokratisk side fra første færd advaret statsminister Hilmar Baunsgaard mod den fejl, han nu begår. Den politik, der nu gennemføres, er ikke social, den er ikke erhvervsvenlig, den kan vise sig at blive beskæftigelsesfjendtlig. Dens virkninger vil hele samfundet få at mærke.

Per Hækkerup: Jeg skal efter det udvalgsarbejde, vi har haft imellem anden og tredje behandling, konstatere, at vi fra socialdemokratiets side må stemme imod lovforslaget om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift, lovforslaget om beregning af omsætningsafgiften af parfumer og toiletartikler og lovforslaget om ændring af lov om tobaksafgifter. Derimod kan vi stemme for lovforslaget om ændring af lov om afgift af spiritus, vin og øl og lovforslaget om det midlertidige tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister.

Jeg vil gerne sige, at under de drøftelser, der har været i udvalget vedrørende ud-

[Per Hækkerup.]

skrivningslovforslaget, hvor spørgsmålet om kompensationer er blevet behandlet — det får vi lejlighed til at drøfte i næste uge, når vi skal have anden behandling af udskrivningslovforslaget — har vi fra socialdemokratiets side stillet forskellige ændringsforslag med det sigte at give en rimeligere social kompensation for gennemførelsen af momsen. Under drøftelserne i udvalget gav vi udtryk for, at vi naturligvis ville forhandle med regeringen og regeringspartierne på grundlag af de ændringsforslag, vi havde stillet. En sådan forhandling blev imidlertid afvist af regeringspartierne, som, bortset fra et enkelt ændringsforslag, som vi havde stillet, og som partierne kunne tiltræde, måtte fastholde sine lovforslag, og da der ikke var mulighed for nogen forhandling om problemet, var vi dermed ganske klar over, at vi måtte opretholde vort standpunkt og stemme imod lovforslaget om omsætningsafgift og de heraf følgende lovforslag.

Man kan for så vidt beklage, at regeringen og regeringspartierne ikke ville gå ind i realitetsdrøftelser om de problemer, vi havde rejst. Men det er klart, at regeringen og regeringspartierne har deres flertal i orden, og så kan de selvfølgelig gennemføre den lovgivning, de ønsker at gennemføre — det, som nogen kalder at majorisere, hvad jeg ikke mener man bør kalde det. Vi må altså affinde os med den situation, der findes, og konstatere, at der beklageligvis ikke var forhandlingsmuligheder.

Aksel Larsen: Vor mening om regeringens politik er bekendt, og vor stilling til de lovforslag, der nu kommer til endelig afstemning her i tinget, er også bekendt.

Jeg er naturligvis ganske enig i den karakteristik, der er givet af hr. J. O. Krag. Jeg har selv fremsat lignende betragtninger tidligere, og jeg ønsker kun endnu en gang at slå fast, at det, regeringen og regeringspartierne er i færd med, ikke holder igen på omkostninger og priser. Derimod tilsigter det at dæmpe efterspørgslen og forbruget i en situation, da der ingen overefterspørgsel findes, da prisbevægelsen opad delvis er bragt i ro, og da disse ifølge sagens natur forbrugsbegrænsende foranstaltninger kun kan have én sikker virkning, nemlig at det

kommer til at gå dårligere med beskæftigelsen.

Jeg forstår sådan set ikke, at regeringen vil anvende sådanne metoder. Jeg kan huske tidligere situationer, hvor man hævdede, at det var nødvendigt at spare på det offentlige anlægsudgifter og begrænse befolkningens forbrug, fordi der var det, man kaldte en overophedet økonomi. Dette argument har man da i hvert fald ikke kunnet bruge i denne situation.

Når alt kommer til alt, har man vel tilbage kun den næsten jamrende påstand, at eftersom man selv forkastede den tidligere regerings lovforslag den 15. december, er man nu nødt til at sætte forbrugsskatterne voldsomt i vejret.

Der er ikke så meget mere at sige til det. Men jeg har i en morgenavis set, at arbejdsministeren skal have fremsat nogle udtalelser om, at lønmodtagerorganisationerne slet ikke manglede besked fra regeringen om, hvilke ledsageforanstaltninger den påtænkte, hvis lønmodtagerorganisationerne var villige til at kvitte den dyrtidsportion, som de nuværende regeringspartier i december fortalte dem det ville være en forbrydelse at kvitte dengang. Ifølge det referat, jeg har læst, skal arbejdsministeren have sagt noget om, at lønmodtagerorganisationerne vidste god besked, for de vidste, at regeringen ville forlænge avancementet, og de vidste, at man, som man kalder det, ville forbedre afskrivningsreglerne og genindføre opsparingspræmiering og lignende foranstaltninger. Man må da være klar over, at sådanne foranstaltninger, der — så vidt man med denne korte frist kan gøre det — tilsigter at ødelægge noget af det gode, der er gennemført hidtil i forbindelse med skattereformen, ikke kan animere lønmodtagerorganisationerne til at stille sig velvillige over for et regeringsindgreb i overenskomsterne. Desuden manglede der, i hvert fald hvis jeg skal tro det referat, jeg har læst, noget meget væsentligt, nemlig enhver antydning af et tilbud om, at andre end lønmodtagere også skulle være med til at betale regningen. Jeg kan heller ikke se, at der forelå noget, der sandsynliggjorde, at det ville løse problemerne, hvis lønmodtagerorganisationerne på grundlag af de ufuldstændige oplysninger og det tågede oplæg,

[Aksel Larsen.]

der kom fra regeringens side, fremsatte tilbud om at afhjælpe regeringens vanskeligheder. Ansvarret må naturligvis helt og fuldt blive regeringens; men desværre skal regningen betales af befolkningen og erhvervslevet her i landet og naturligvis i første række af arbejderbefolkningen.

Det er rigtigt, at det kan kaldes at majorisere; men jeg bestrider ikke regeringspartierens ret til at gennemføre, hvad de har flertal til. Jeg vil blot konstatere, hvad jeg har gjort tidligere, at det væsentlige af, hvad der er gennemført af det nuværende folketingsflertal og den nuværende regering, står i den mest skærende disharmoni til, hvad de pågældende partier og politikere lovede befolkningen før valget, og hvad vælgerne kunne forvente af dem, hvis man gav dem flertal. Derfor har man vel lov til at formode, at selv om der fortsat er majoritet her i tinget for regeringen og for den politik, denne regering er sindet at gennemføre, er det vist uhyre tvivlsomt, om dette flertal overhovedet er til stede blandt vælgerne mere.

Sigsgaard: Vi kan ikke medvirke til disse lovforslag, heller ikke til nedsættelsen af restaurationsafgiften i en situation, da befolkningens nødvendigeste forbrug skal ekstrabeskattes.

Jeg må lige tilføje, at jeg ikke er enig med den socialdemokratiske ordfører i, at den tidligere regerings politik var særlig fremragende. Den havde jo det til fælles med den nuværende regerings politik, at den først og fremmest havde til hensigt at ramme almindelige lønindtægter, og det til trods for at lønmodtagernes økonomiske stilling i forhold til andre befolkningsgrupper år for år er blevet forringet, uanset hvilken regering landet har haft.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg skal her ved tredje behandling kun komme ind på nogle ganske få statsfinansielle betragtninger. Det er jo således, at denne lovgivning mest har været diskuteret ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt, men dens gennemførelse beror i høj grad også på den statsfinansielle stilling.

Det budget, der blev forelagt i november, er udviklingen løbet fra. Det viste sig, inden

folketinget blev opløst, at prisstigningerne i det danske samfund i efteråret havde været stærkere, end man havde forudset ved budgetlægningen og derfor ville belaste statsudgifterne yderligere både med hensyn til løn-, omkostnings- og prisstigninger med et beløb på omkring 400 mill. kr. Hertil er kommet de yderligere udgifter, som den daværende regerings beslutning om at nedsætte kronens værdi har påført staten i form af renteudgifter, prisudgifter og forskellige andre udgifter til dækning af landbrugets devalueringstab, i alt vel også ca. 400 mill. kr. Til dette er føjet et løfte, som også tidligere er givet om at hjælpe de vanskeligt stillede kommuner ved overgangen til et skattesystem uden kommunal fradragsret; det har belastet statsudgifterne yderligere med 50 mill. kr. Vi står altså derfor for den kendsgerning, at det budget, der blev forelagt i november, i alle tilfælde ville være belastet med 850 mill. kr., og det er alvorligt, når man ikke kan inddrage en dyrtidsportion, hvilket naturligvis ville have lettet statsudgifterne noget. Disse penge skal dækkes, og derfor har regeringen gennemført de besparelser, som er tinget bekendt.

Men yderligere ønsker jeg at tilføje, at det finansår, vi går ud af, ikke vil optræde med det budgetterede overskud, men med et underskud på 100-200 mill. kr.; det endelige beløb kan ikke fastlægges endnu. Jeg kan tilføje, at statens mellemværende med Nationalbanken fra udgangen af februar måned i fjor til udgangen af februar måned i år er ændret således, at det nettotilgodehavende, staten havde i Nationalbanken i februar i fjor på 800 mill. kr., ved udgangen af februar i år er blevet til en nettogæld på 200 mill. kr.

Jeg har gerne villet fremsætte disse synspunkter, fordi jeg tror, at tingets medlemmer, hvor uenige vi kan være om mange ting vedrørende denne lovgivnings samfundsøkonomiske virkninger, vel ikke kan mene, at vi skal gå ind i det næste finansår med et ret stort underskud på statsfinanserne. Med den købekraftstilførsel, der finder sted her omkring 1. marts, vil det næppe være tilrådeligt, om statsfinanserne enten var helt neutrale eller direkte medvirkede til købekraftsudpumpning.

Derfor har det været regeringens opfattelse, at det er nødvendigt at skabe et over-

[Finansministeren.]

skud på statsfinanserne i det kommende år. Dette overskud bliver ikke særlig betydeligt; det er budgetteret til 500 mill. kr., hvis de forventede besparelser og denne lovgivning gennemføres. Men jeg vil gerne føje til, at det krav, som tjenestemændene mener at have til en lønningsreform, er der ikke taget stilling til i det budgetforslag, der blev forelagt i efteråret, og det er klart, at hvis dette krav skal opfyldes i indeværende finansår, hvad regeringen regner med, vil det yderligere udhule disse 500 mill. kr. i statsoverskud. Hertil kommer naturligvis også andre krav, som vi tænker på, hvis vi skal have en reserve overhovedet i det kommende finansår.

Jeg synes derfor, det er min pligt at oplyse tingets medlemmer om, at samfundsøkonomisk, nationaløkonomisk, kan ethvert skridt diskuteres i forventning om, hvad der vil ske i de kommende måneder; men jeg vil ikke anse det for at være ansvarligt at gennemføre en finanspolitik her i marts måned, der ikke indeholder i hvert fald nogle midler som overskud for statskassen. Det er også efter mit personlige synspunkt i alle tilfælde uønsket at belaste befolkningen med yderligere byrder; men vi må anse det for at være en nødvendig lovgivning, og enhver regering må til syvende og sidst handle under nødvendighedens lov.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Jeg vil gerne i anledning af hr. Aksel Larsens bemærkninger gøre opmærksom på, hvad der er fremgået ikke blot af et par referater i dag, men også af tidligere omtale i dagspressen — jeg henviser til Aktuelt for en uges tid siden — at naturligvis har spørgsmålet om, hvilke ledsageforanstaltninger der måtte følge af et positivt resultat af forhandlingerne imellem arbejdsmarkedets hovedorganisationer, været berørt i regeringens drøftelser med disse. Det har været sagt til de to hovedorganisationers formænd, at de kunne drøfte spørgsmålet om en lønmæssig resignation ud fra en forudsætning om, at hvis de nåede frem til et positivt resultat, som regeringen kunne være enig i, ville en tilsvarende ordning blive søgt gennemført for tjenestemændene og andre lønmodtagergrupper. Det er klart, at dette måtte forudsætte drøftelser med de pågældende,

men sådanne ville altså blive taget op. Det er videre blevet sagt klart til dem, at de kunne drøfte ud fra en forudsætning om, at indtægter af ikke-lønmæssig karakter ville få pålagt tilsvarende byrder i form af en merindkomstbeskatning. På disse punkter tror jeg, det er berettiget at sige, at man ikke har henvist hovedorganisationernes formænd til at drøfte uden kendskab til, om det, man nåede frem til, ville blive isolerede foranstaltninger, eller om den øvrige del af befolkningen ville blive behandlet tilsvarende.

Når vi nu står ved afslutningen af behandlingen af indkomstpoltiske spørgsmål, der munder ud i et resultat, som vel de fleste af os — jeg ved ikke, om hr. Aksel Larsen hører til i den forbindelse — har en fornemmelse af ikke er det ideelle, vil jeg tilføje, at det vel nok er sådan, at man har arbejdet lidt for meget med den sidste decimal i de regnestykker, som skulle angive lidt om, hvor stærkt den ene og den anden befolkningsgruppe blev belastet. Skulle vi ikke her ved afslutningen konstatere, at den lønmodtager, der i år har samme beskæftigelsesgrad som i fjor, kan forudse en indkomststigning på et sted mellem 10 og 15 pct., og over for dette pålægges der ham altså fra lovgivningsmagts side en byrde i form af 2,5 pct. ekstra moms. Jeg ville gerne, om denne diskussion kunne munde ud i, at man trods den utilfredshed, som fra mange sider, også fra regeringens og jeg forstår det største oppositionspartis side, er kommet til udtryk over, at man ikke nåede frem til en konstruktiv indkomstpoltik, vil huske dette i den tid, som kommer; de indkomstpoltiske problemer vil desværre nok blive ved med at være aktuelle.

J. O. Krag: Jeg takker arbejdsministeren for svaret, selv om det ikke var til mig, men til hr. Aksel Larsen. Jeg ved ikke, om der i arbejdsministerens svar lå en antydning af, at man måske fra regeringens side har sagt mere til organisationsformændene, end det er offentligheden bekendt; hvis det er tilfældet, var det måske en god idé at offentliggøre, hvad man har sagt.

Jeg giver ikke så farlig meget for arbejdsministerens regnestykke om, at de 2,5 pct. er et lille offer for lønmodtagerne. Sagen

[J. O. Krag.]

er jo, at den løsning, som de nuværende regeringspartier forkastede den 15. december, havde givet en bedre samfundskonomisk opretning og betydet mindre ofre ikke alene for lønmodtagerne, men for hele samfundet og samtlige erhverv. Det er de to ting, man skal sammenligne. Den nuværende regerings såkaldt næstbedste, altså dårligste, løsning kommer uhjælpelig til kort over for det, den socialdemokratiske regering foreslog i november-december; regeringspartierne må uden videre erkende, at sådan er det.

Jeg vil sige til finansministeren, at det næsten ikke var til at bære at høre finansministeren i dag. Nu tænker jeg ikke så meget på de fejl, hans redegørelse indeholdt. Så vidt jeg kunne høre det i skyndingen, var der vist en påstand om, at den regulering, tjenestemændene skal have pr. 1. april, ikke var med i den tidligere finansministers budget. Jeg ved ikke, om påstanden var denne; hvis den var det, går jeg ud fra, at det var en lapsus, for det er jo ikke rigtigt. Det er mere tendensen i finansministerens udtalelse, jeg tænker på. Finansministeren har jo som konservativ ordfører i den sidste halve snes år belært de skiftende regeringer om, at der var ikke noget så forkasteligt som voksende statsbudgetter, at der var ikke noget så samfundsskadeligt og erhvervsfjendtligt som voksende statsbudgetter, at det til gengæld var noget, det var uhyre let at rette på, der var ikke grænser for de patentløsninger, man fra den tidligere konservative ordførers side havde på det. Der var den ene og den anden uhyre anvendelige og let anvendelige metode til at bringe statens udgifter ned og dermed tilvejebringe de fornødne overskud.

Nu troede jeg i øvrigt, at kasseoverskud og den slags var en forkastelig yderliggående socialistisk politik. Sådan er det ikke mere. Nu er det efter finansministerens udtalelse noget uhyre samfundsgavnligt. Men hvis man skulle have sådanne overskud, så var de lette at tilvejebringe uden at sætte statens indtægter i vejret, idet der jo var så iøjnefaldende lette muligheder for at spare enorme beløb på statens udgifter. Alt dette er nu fuldstændig forandret. Vi hører helt nye toner, og vi får at vide, at den egentlige

fejl ved forhenværende finansminister Grünbaums budget i november var, at det var for lille. Han havde ikke i tilstrækkelig grad forudset udgiftsstigningerne.

Nu er det vel ikke praktisk i dag at tage en lang diskussion om alle disse ting. Jeg syntes lige, de skulle anføres. Vi får lejlighed til at vende tilbage til dem, når udskrivningsloven kommer til behandling.

Aksel Larsen: Jeg takker arbejdsministeren for de supplerende oplysninger. Det er måske min fejl, at jeg ikke har været opmærksom på, at regeringen som en art kompensation til lønmodtagerne har tilbudt en merindkomstbeskatning for ikke-lønmodtagere. For at regnestykket skal gå op, må man blot tænke på, at det, man ønskede af lønmodtagerne, var, at de skulle give afkald på de dyrtidsportioner eller andre løntillæg, de havde ret til, og at lønmodtagerorganisationerne, da de i december måned fremsatte tilbud herom, gjorde det under forudsætning af, at ikke-lønmodtagerne kom til at betale deres del af gildet, hvis jeg må bruge det udtryk.

Nu får jeg altså at vide, at det kun drejede sig om en merindkomstbeskatning, som fornuftigvis kun kan komme til at ramme folk med en betydeligt stigende indkomst, og jeg kan ikke se, at det på nogen måde kan afbalancere det andet.

I øvrigt må jeg tilstå, at jeg efterhånden ikke giver ret meget for de procentsatser; regeringsmedlemmerne slår om sig med. Vi har tidligere af statsministeren fået at vide, at der kunne forventes prisstigninger i det kommende år på 9 pct. — sådan en almindelig stigning i prisniveauet — og lønstigninger på 13 pct., og jeg har ikke ved at gå beregningen efter kunnet finde noget, som sandsynliggør, at disse procentsatser fra statsministerens side ikke er overdrevne. Nu kommer arbejdsministeren og siger, at lønmodtagerne kan alt andet lige i det kommende år forvente 10-15 pct. indkomststigning. Jeg kan ikke på nuværende tidspunkt modbevise denne beregning, men jeg kan da gøre opmærksom på, at jeg agter minsandten ikke at glemme den, og så skal vi jo se, når året er gået, hvordan det forholder sig.

Jeg tvivler ikke om, at det billede, man her maler op fra regeringens side, er ganske betydeligt overdrevet; men det er jo, fordi

[Aksel Larsen.]

man skal finde et eller andet at undskylde den politik med, som finansministeren i sin i øvrigt bedrøvelige tale nu til sidst karakteriserede som en politik, regeringen ikke ønsker. Hvis regeringen ikke ønsker det, skulle den virkelig lade være.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Jeg noterede mig, at hr. J. O. Krag takkede for de bemærkninger, jeg havde til hr. Aksel Larsen. Der er altså dog stadig væk orden i samarbejdsforholdene.

Det er ikke mit indtryk, at der ikke er tilfyldt offentligheden de oplysninger, som er relevante i forbindelse med, hvad man fra regeringens side har sagt til arbejdsmarkedets parter; i hvert fald er de jo nu nok ikke ubekendte for hr. J. O. Krag, som er medlem af Låndsorganisationens forretningsudvalg. Men der skal i hvert fald ikke blive noget hemmelighedskræmmeri fra regeringens side, såfremt man fra anden side mener, at der skulle være noget, som bør frem. Jeg mener, at der er kommet frem alt, hvad der er sagt.

Jeg vil gerne endnu en gang præcisere, at resultatet af disse overvejelser, resultatet af denne lovgivning er altså ikke blevet noget, som man i dag kan sige har brod mod lønmodtagerne. Jeg vil også gerne have lov at konstatere, at spørgsmålet om en indkomstpolitik altså stadig væk er af interesse ikke blot for regeringspartierne, men også for andre partier i denne sal.

Finansministeren (Poul Møller): I anledning af hr. J. O. Krags bemærkninger skal jeg kun oplyse, at i den reserve på 1.900 mill. kr., der var afsat til pris- og lønstigninger i budgettet fra november måned, er der indregnet et beløb til den såkaldte efter-slæbsdækning for tjenestemændene pr. 1. april i år, men ikke indregnet et beløb til gennemførelse af et egentligt nyt lønsystem og en lønreform for tjenestemændene.

(Kort bemærkning).

J. O. Krag: Ja, nu kender jeg jo nok lidt mere til det budget end den nuværende finansminister. Jeg tvivler ikke om, at han har studeret det nøje og måske også draget lærdom af det, men jeg kan fortælle, at i de

mange møder, vi havde — og det er, som finansministeren nu har erfaret, slet ikke nogen let sag at lave et budget, det tror jeg, finansministeren har erfaret nu — har vi nøje påset, at der var beløb afsat til begge de formål i forhold til tjenestemændene, som finansministeren omtalte.

Finansministeren (Poul Møller): Den oplysning, hr. J. O. Krag her har givet mig, er uhyre interessant, for den er ikke givet mig i finansministeriet af nogen af mine embedsmænd, som har været med til at udforme budgettet. Jeg har i finansudvalget redegjort for de forskellige faktorer, der er indeholdt i reserven på 1.900 mill. kr., finansudvalget har fået et bilag herom, og jeg har udtrykkeligt gjort opmærksom på, at der ikke var noget til gennemførelse af et egentligt nyt lønsystem. Jeg kunne måske så bede hr. J. O. Krag, som jo ved så meget mere om budgetlægningen — ja, som naturligt må gøre det — om her at fortælle tinget, hvad man har sat af inden for denne reserve til det formål, for jeg har altså ikke kunnet finde det.

Ivar Nørgaard: Det må overraske, at den nuværende finansminister er ubekendt med, at man ikke specificerer de reserveudgifter, man opstiller på budgettet. Sagen er jo den, at man forhandler med tjenestemandssorganisationerne om en række forhold, bl. a. om de indrømmelser, der skal gives nu til april; men man forhandler naturligvis også om de klassificeringsproblemer, der indgår i en tjenestemandssreform. Derfor må det være en regerings opgave at opstille et rundt reservebeløb uden på forhånd at specificere de enkelte poster. Hvis man havde specificeret de enkelte poster, ville det jo betyde, at man dikterede tjenestemændene resultaterne også af lønforhandlingerne.

Jeg kan ikke forestille mig, at finansministeren mener, at man på forhånd skulle opstille, hvad resultatet skulle være af forhandlingerne. Der er jo stadig en række uafklarede problemer, når man mødes med tjenestemændene; ellers var der jo slet ingen grund til at forhandle med dem. Man skal opføre, hvor meget de har til gode, og på det tidspunkt man opstiller reserverne, har man heller ikke lønstatistikken for det private arbejdsmarked, derfor må

[Ivar Nørgaard.]

reserverne være et rundt beløb. Jeg kan bekræfte, hvad den tidligere statsminister har sagt, at der naturligvis var taget hensyn til, at der i disse reserver indgik beløb til en reform af tjenestemandslønningerne.

Finansministeren (Poul Møller): Nu forstår jeg på hr. Ivar Nørgaard, at han vil fastholde, at der er afsat reserver som sådan noget, man skulle forhandle om. Se, nu er vi jo kommet så meget nærmere ved det tidspunkt, hvor finanslovsforslaget skal vedtages, at vi kender mere til de størrelser, man har taget hensyn til ved reservehensættelserne, og der er ikke noget til en lønreform, og jeg synes ikke, hr. Ivar Nørgaard oplyste noget som helst om, hvad det var for et beløb, der inden for denne reserve skulle være til en lønreform. Så siger han, at det er af forhandlingstekniske grunde. Ja men det er jo ikke ham længere, der har forhandlingerne, han har jo ikke længere ansvaret for forhandlingerne. Nu kunne han jo godt røbe det; i hvert fald, hvis han ville røbe det til mig personlig, ville jeg være ham meget taknemlig, for ellers vil jeg trøste ham med, at i den stempellovsrevision, vi forelægger i april måned, bliver der stempelfritagelse for søforklaringer.

(Kort bemærkning).

J. O. Krag: Man kan jo ikke, i hvert fald ikke altid, kritisere en regering, fordi den handler egoistisk, og jeg forstår da godt, at finansministeren indfører stempelfritagelse for søforklaringer.

Den, der i denne sag giver søforklaring, er jo finansministeren. Den, der gav en realistisk, saglig og helt igennem holdbar forklaring, var den tidligere økonomiminister.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til lov om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift
vedtoges med 94 stemmer mod 65; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om beregning af almindelig omsætningsafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

vedtoges med 95 stemmer mod 65.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter

vedtoges med 95 stemmer mod 65.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus, vin og øl

vedtoges med 156 stemmer mod 4.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold

vedtoges enstemmigt med 160 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene.

Lovforslaget (nr. 54) findes i tillæg A. sp. 1193, fremsættelsen i tidenden sp. 490).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Søren B. Jørgensen: Det er tredje gang, en minister foreslår forhøjelse af de beløb, der er indeholdt i den oprindelige lov fra 1962. Det må vi tage som bevis på, at loven har haft sin berettigelse. At der i udviklingslandene er et stadig stigende behov for disse lån, som den danske stat hermed kan stille til rådighed, fremgår klart og tydeligt af de intervaller, hvormed ministrene har foreslået beløbene forhøjet.

Formanden: Der må være ro i salen.